

**Univerzita Palackého
v Olomouci**

Univerzita Palackého
v Olomouci

**Přednáška pro posluchače
Letní školy dějin
Brno 2017**

Kamila Bubelová:

Restituce církevních movitých věcí podle zákona č.
428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi
(konkrétní případy)

Právní úprava – uvedení do problematiky

Zákon č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi,

novelizovaný

nálezem ÚS publikovaným pod č. 177/2013 Sb., kterým

Zamítl návrh 18 senátorů a 47 poslanců Parlamentu na zrušení zákona 428, kromě ustanovení 5 písm. i), kde zrušil slovo „spravedlivé“:

Skutečnosti vedoucí k majetkovým křivdám: a) – k)

i) Znárodnění nebo vyvlastnění vykonané v rozporu s tehdy platnými právními předpisy nebo bez vyplacení spravedlivé náhrady.

Návrh, který žádal zrušení celého zákona, tvrdil, že je diskriminační vůči ostatním právnickým osobám, a to ateistickým (citát: církevní PO prý slouží: „proti zájmům a přesvědčení velké části společnosti i politického spektra“).

Účel a obsah zákona

Účel je stanoven v preambuli: a) snaha **zmírnit následky některých majetkových křivd** spáchaných komunistickým režimem v letech 1948-1989, **vypořádat** majetkové vztahy mezi státem a církvemi jako předpoklad pro náboženskou svobodu a samostatné, na státu nezávislé fungování církví, b) střežit a rozvíjet **zdeděné kulturní a duchovní bohatství**, c) nezapomenout trpkých zkušeností z dob, kdy lidská práva a svobody byly u nás potlačovány.

Obsah: stanovuje, kde je oprávněnou osobou (registrované církve a jimi zřízené právnické osoby založené za účelem duchovním, pastoračním, charitativním, zdravotnickým, vzdělávacím nebo administrativním + Náboženská matice), kdo je povinnou osobou, jaké **VĚCI** lze žádat, a jak je nutno postupovat.

Povinné osoby

Pozemkový fond ČR

Lesy ČR

Stát, za který jedná příslušná organizační složka státu,

Státní příspěvková organizace, státní fond, státní podnik
nebo jiná organizace,

pokud je oprávněná hospodařit s majetkem státu a
vykonávat správu majetku státu, který se stal předmětem
majetkové křivdy v důsledku zákonných skutečností (viz
dále) – zde NG

Věci z vydání vyloučené

Zastavěný pozemek, který už není schopen samostatného užívání (spojením s jinou věcí)

Nemovitá věc tvořící území vojenského újezdu nebo stavba tamtéž, nebo užívaná k plnění úkolů bezpečnostního sboru či tvořící území národního parku nebo rezervace

Pozemek vyňatý ze zemědělského půdního fondu užívaný v souladu se stavebním zákonem jako sportovní hřiště

Pozemek nebo část pozemku s veřejně prospěšnou stavbou dopravní nebo technické infrastruktury (neplatí, pokud lze zřídit věcné břemeno)

Církevní matriky

Věc konfiskovaná na základě dekretu PR č. 12/1945 Sb. (zrádci) nebo 108/1945 Sb. (nepřátelé)

Vydání odloženo: 10 let umožnit užívání státu, pokud věc nezbytně potřebuje k plnění povinností z právních předpisů a nelze využít jiné nemovité věci

Posuzování oprávněnosti pro restituci

1. Posoudit způsobilost žadatele (nástupnictví)
2. Posoudit identitu předmětu
3. Posoudit skutečnosti 5 (viz dále – majetková křivda)
4. Posoudit dodržení zákonné lhůty pro podání výzvy
5. Doporučit/nedoporučit restituci předmětu

Majetková křivda podle 5:

1. Odnětí věci bez náhrady v rámci pozemkové reformy 1947 a 1948
2. Odnětí věci podle zákona o zestátnění léčebných ústavů, o vojenských újezdech, o úpravě jednotného školství, o znárodnění přírodních léčivých zdrojů a lázní, o znárodnění některých hostinských a výčepnických podniků a ubytovacích zařízení (roky 1948-1949)
3. Úkony učiněné Náboženskou maticí, jímž nakládala s majetkem, který nevladnila, zejména podle vyhlášky č. 351/1950 U.I.I., o převzetí správy některých majetkových podstat náboženským fondem.
4. Dražební řízení zkrácenou formou na úhradu pohledávky státu
5. Darovací smlouva, pokud k darování došlo v tísni, kupní smlouva uzavřená v tísni nebo za nápadně nevýhodných podmínek,
6. Odmítnutí dědictví, pokud k němu došlo v tísni
7. Vyvlastnění za náhradu, pokud věc existuje a neslouží účelu, pro který byla vyvlastněna
8. Znárodnění nebo vyvlastnění v rozporu s tehdy platnými předpisy nebo bez vyplacení náhrady
9. Politická nebo náboženská persekuce anebo postup porušující obecně uznávané principy demokratického právního státu včetně odepření nebo neposkytnutí ochrany vlastnického práva soudem nebo jiným orgánem veřejné moci,
10. Převzetí nebo ponechání si věci bez právního důvodu.

Vstup: Co je Náboženská matice?

Když Josef II. 1772 zrušil kontemplativní řády a o rok později i řády zámožné, založil náboženský fond na platy duchovních. Fond těžil ze zabraného majetku klášterů (byly zrušeny 3/4 z nich).

V roce 1949 založili kom. Státní úřad pro věci církevní; ten sloučil českou, moravskou a slovenskou základnu fondu v jednu a jejich majetkem sám disponoval. Církevní orgány do správy zasahovat nesměly. Od r. 1985 byl samostatnou PO podléhající MK, od roku 1995 měla nový statut, podle kterého ředitele jmenoval ministr kultury na základě společného návrhu ČBK a Konference vyšších řeholních představených. MK pak Matici zrušilo k 21. 2. 2003, což ale NSS 2006 anuloval.

Postup při vydávání „jiné věci než zemědělské nemovitosti“

Písemná výzva

povinné osobě (nepříslušná osoba postoupí do 15 dnů příslušné nebo KN nebo UpZSvVM nebo výzvu vrátí)

do 12 měsíců od nabytí účinnosti zákona:

Označit věc, uvést právní důvod nároku + připojit:

Listinu, že věc náležela do původního majetku registrovaných CNS; listinu, ze které vyplývá splnění některé podmínky dle § 5 nebo funkční souvislost s nemovitostí, kterou oprávněná osoba vlastní nebo se vydává podle tohoto zákona; nebo sloužila jejímu předchůdci k charitativním, duchovním... účelům nebo jako obydlí duchovních

Listinu prokazující právní nástupnictví – Kdo ji vydá?

Povinná osoba uzavře písemnou dohodu o vydání do 6 m. ode dne doručení výzvy – vlastnické právo u nemovitostí nabude oprávněná osoba zápisem do KN. Případné zástavní právo zaniká vydáním věci.

Nedojde-li k uzavření dohody, do 3 let soud (lhůta běží od 6 m.)

Od podání výzvy nesmí povinný věc zcizit ani přemístit.

Důležitý mezikrok

Odborná expertiza/stanovisko

Posuzovatel nesmí být v pracovněprávním nebo jiném vztahu k žadateli

Kvalifikace: právo sekulární, konfesní, církevní a dějiny

Obsah zkoumání: obraz, socha, plastika (18. století) – název, popis, inventární číslo

Oprávněná osoba: řeholní řád (název, oprávnění k jednání), kontinuita existence, potvrzení Konference vyšších řeholních představených mužských řeholí – je součástí evidované CNS

Konkrétní předmět byl součástí kláštera na Sv. Kopečku patřícího řádu podle LV od roku 1886. Dále se zkoumá, co svědčí o vlastnickém právu:

Doklady o nakládání s církevními movitými věcmi

Protokol z archivu NG o převzetí seznamu uměleckých předmětů z kláštera na SK podepsaný církevním tajemníkem JNV Olomouc (1950). Zaznamenává jen faktický přesun majetku, neobsahuje oprávnění JNV disponovat. Popis jednoho předmětu je chybný: busta Maří Magdaleny je označena jako „hlava sv. Jana evangelisty“).

Depozitní revers z roku 1951: ředitel NG potvrzuje SÚC převzetí uměleckých předmětů do úschovy.

Dokument k darování nevladníkem (Náboženská matice 1956 nabídla NG odkoupení předmětů a NG 1957 nabídku přijala)

Evidenční seznam přírůstků jako přijatý dar od matice, původ uveden „z bývalého klášterního majetku“.

Archivní doklady potvrzuje pracovník NG. Na rubu evidenčních karet je poznámka „zapůjčil SUC z kláštera na SK 1950“

Fotografie interiéru kláštera na SK dochované v knize B. Smejkal s názvem Pohledy do historie SK.

Doložení zákonného znaku křivdy

Nahlédněte prosím do zákona a vyberte důvod:

..

...

....

Skutečnost vedoucí k majetkovým křivdám prokázána.

Funkční souvislost podle 7/2? Prokázána.

Není věc ve výluce podle 8/1? Nejedná se o vojenské, bezpečností, matrikové, ani přírodní výluky. Fakt, že předmět může být národní památkou, nebrání vydání věci zpět původnímu vlastníkovi.

Univerzita Palackého
v Olomouci

Děkuji Vám za pozornost!

